

Tale ved genindvielsen af Aarre kirke, 1. søndag i advent 2014

Løft jeres hoveder, I porte,

løft jer, I ældgamle døre,

så ærens konge kan drage ind

Den gammeltestamentlige salme, som vi lige har hørt, *Salme 24* i salmernes Bog, opfordrer med disse ord dørene i templet til at åbne sig, så ærens konge, kan drage ind. Dørene skal åbnes for at byde den, som kommer, velkommen.

Han, som kommer, er ærens konge, og han, tør vi håbe på og har vi tillid til, bringer en evig sommer ind over vores dage. Selv de mest kolde dage bringer han varme, og de mest stive og frysende hænder tøer han op. Han, Guds egen søn, bringer nemlig troen, håbet og kærligheden med sig ind, hvor vi mennesker er, og han bringer dem frem til trøst, lys og glæde for os.

Salmen fra Det gamle Testamente er den første læsning til i dag, 1. søndag i advent, hvor et nyt kirkeår begynder. Her er vi så også i dag samlet til gudstjeneste for nu at genindvie og genåbne kirken her i Aarre efter, at den har været lukket i en periode. Salmistens ord med opfordringen til dørene, om at de må lukkes op, har således nærmest karakter af en fanfare over alt det, som begynder i dag: et nyt kirkeår og en kirke, hvis døre igen kan åbnes og hvor vi som menighed kan samles i glæde og sorg.

I

I har et helt særlig klenodie her i kirken, som jeg gerne vil benytte lejligheden til at trække frem og opholde mig en stund ved. Døbefonten her i Aarre kirke hører med sin rige figurfremstilling til her i den romanske kirkekunst her i Danmark.

Her finder vi udhugget et træ, og desuden de mærkeligste fabeldyr og personer: en kentaur og en grif, en hind med en klokke i munden og så en lille nøgen, langhåret mandsperson, som sidder vendt væk fra de andre. Denne person er helt

og fuldt optaget af at trække en torn ud af sin fod. Han har lagt sin venstre fod op på sin højre lår, og han koncentrerer sig tydeligvis om at få tornen ud.

Mouritz Mackeprang (1869-1959), en danske historiker og direktør for Nationalmuseet i 1920'erne og 1930'erne, skrev således i sin bog om de danske middelalderlige døbefonte (1941), at det kan svært at tyde, hvad der ligger i disse gådefulde fremstillinger af fabeldyrene og den lille mandsperson påjeres døbefont. Træet, fortsætter han, kan jo tydes som livstræet, men de øvrige fabeldyr og personer henleder jo nærmest tanker på et eventyr¹.

De gådefulde dyr, kentauren og griffen, er eventyrlige og har deres egen historie, som jeg her vil lade ligge, men den lille mand, som trækker en torn ud af sin fod, skal vi opholde os en stund ved. For hvem er han?

Han, kaldet torneudtrækkeren, er afbildet her på døbefonten i Aarre, men han er også afbildet på flere døbefonte og i granitkvadre på Gotland. Så han har altså været en kendt symbolsk figur i middelalderen. En anden forfatter² har skrevet om ham, at han egentlig står som et symbol på al hedenskabet, på det negative og primitive, på det modsatte af kirkens budskab. Han er derfor vendt væk fra livets træ, idet han repræsenterer alt det modsatte af paradiset, livstræet, Guds rige.

Hvor døbsfontens fabeldyr, griffen og kentauren, er vendt mod livstræet, er den lille mand jo tydeligvis kun optaget af sit eget. Hinden, hjorten, har en klokke i munden, som vil den med sin bjælde vække manden af sit eget og sige til ham: "Se, livstræet. Vend dit ansigt mod det, som egentlig betyder noget og som bærer vores liv". Men den lille mand ænses tydeligvis intet andet end sit eget.

Den lille mandsperson, kaldet torneudtrækkeren kunne imidlertid også tolkes som værende Adam, det første menneske, og som sådan symbol på alle vi mennesker, som lever med livets byrder og al dets skrøbelighed. Da Adam og Eva blev smidt ud af paradiset fik de jo mange domme lagt over deres liv, deriblandt også arbejdets byrde og al bøvlet med et liv blandt torn og tidsel. Som Gud siger til Adam inden han smider ham ud af Paradiset:

»Fordi du... spiste af det træ,
jeg forbød dig at spise af,
skal agerjorden være forbandet for din skyld;
med møje skal du skaffe dig føden
alle dine dage.

v18 Tjørn og tidsel skal jorden lade spire frem til dig,
og du skal leve af markens planter.

v19 I dit ansigts sved
skal du spise dit brød,
indtil du vender tilbage til jorden,
for af den er du taget.
Ja, jord er du,

¹ Mackeprang, M., Danmarks middelalderlige døbefonte, Kbh. 1941, 175.

² Gotfredsen og Fredeiksen, Troens Billeder, Romansk Kunst i Danmark, Herning 1987, 323ff

Tornudtrækkeren på døbefonten er for mig at se en Adam, et menneske, som hver af os, udleveret til tiden og til et liv også med torn og tidsler, medgang og modgang. Et menneske, som let forfalder til kun at se verden ud fra sig selv og selvoptaget kun har øje for at trække tornene ud af egen fod.

II

Godt da, at kirkerne findes, at vi kan samles her. Det ord, som lyder her, åbner for et andet perspektiv, en større og rigere verden. Det er ord, som både bringer os til at se andet og andre end os selv, og et ord, som samtidig bringer trøst, håb og glæde.

Den gammeltestamentlige salme, som vi har hørt her i dag, indleder med en hyldest og en tak til Gud, som verdens skaber og herre. Salmisten understreger således, at jorden hører kongen til: jorden og alt, hvad den rummer, verden og dens beboere, tilhører Herren. Med sådanne ord får vi sat perspektiv på vores liv og vores liv med hinanden.

Det samme gør døbefonten så også her i rummet, og kirken som bygning i landskabet. De fortæller alle, om hvordan livet beror ikke kun på os selv og hvad vi selv evner og magter.

Vi lever i en helt grundlæggende forstand af Guds hånd. Han har givet os en lod af sin jord, og for det liv og alle de gaver, vi er skænket i livet med hinanden skylder vi ham lov og pris og tak.

Således sætter evangeliet vores liv og liv med hinanden i de rette proportioner - gennem Guds relation til os, bliver vi i forhold til ham ganske bitte små og samtidigt i lyset af hans kærlighed og holden fast i os, da vinder vi storhed og det hver eneste én af os.

Men der er så imidlertid forskel på Det gamle - og Det nye Testamente, når salmisten fortsætter sin salme med retorisk at spørge: "Hvem kan drage op til Herrens bjerg?", dvs. salmedigteren spørger, hvem kan komme Gud nær og står Gud nær. Salmisten svarer dertil: "at det kan den, som har skyldfrie hænder og et rent hjerte, den som ikke farer med løgn og ikke sværger falsk".

Vi skal ganske rigtig ikke lyve og vi skal søge at værne om vores næste, men hvis salmistens svar var sandt, så ville der være – undskyld mig – temmelig tomt her idag. For hvem af os ville kunne sige, at vi ikke har løjet og at vi står uden skyld i livet. Nej, vi kommer jo netop her til kirke fordi vi godt ved, at vi ikke er perfekte og gør altid godt.

Og gudskelov og tak er kristentroen da heller ikke en lovreligion, men det er netop et evangelium, et glædeligt budskab om, at Gud sendte sin søn til jorden for at være os nær i vores skrøbelige og ofte uformående liv. Her er netop plads til os alle – til hver en tornudtrækker, som ham på døbefonten her i kirken – plads til os alle også med al vores trods, skyld og skam, med alle vores tunge og mørke tanker.

Derefter er kirken også - når vi samles i den som nu - trøstens og glædens sted.
En revser af al egoisme og egensind, en trøst mod alle livets torne.

Så glæd jer over, at Aarre kirke nu igen i er brug, at vi kan samles her og nu
glæde os både til jul, påske og pinse. Her får vi øre for, hvad vi er givet i livet med
hinanden, og her får vi samtidig øjne til at se og række ud efter hinanden.

Gud, skaber og frelser,

vi takker dig for dette hus

som er bygget til din pris.

Vi mennesker kan bygge

med mørtel og sten, træ og beton,

og vi kan synge og vi kan sanse,

men det er dig som skaber liv.

Derfor beder vi dig:

Gør dette hus til din kirke,

et levende sted.

Lad det blive fyldt af din herlighed,

dig til ære

os til gavn

Amen